

## ÜLESTÕUSMISAJA KOLMAS PÜHAPÄEV AD 2025

Jh 10:11–16 (Hs 34:11–16; 1Pt 2:21–25)

**11** Mina olen hea karjane. Hea karjane annab oma elu lammaste eest.

**12** Palgaline aga, kes ei ole karjane ja kelle omad lambad ei ole, kui ta näeb hunti tulemas, jätab lambad maha ja põgeneb – ja hunt kisub neid ja ajab nad laiali –,

**13** ta on ju palgaline ega hooli lammastest.

**14** Mina olen hea karjane ja tunnen omi ja minu omad tunnevad mind,

**15** nõnda nagu Isa tunneb mind ja mina tunnen Isa, ning annan oma elu lammaste eest.

**16** Ja mul on veel lambaid, kes ei ole sellest tarast, neidki pean ma juhtima; ja nad kuulevad minu häält ning siis on üks kari ja üks karjane.

Mina olen see Karjane – see Hea. See Hea Karjane paneb oma hinge maha lammaste asemel. Palgaline ja see, kes ei ole karjane, kelle omad lambad ei ole – ta näeb hunti tulemas ja jätab lambad ja põgeneb, ja hunt haarab neist kinni ja pillutab laiali. Sest ta on palgaline ja ei muretse lammaste pärast. Mina olen see Karjane – see Hea –, ja tunnen omi ja minu omad tunnevad mind, nagu Isa tunneb mind ja mina tunnen Isa ja panen oma hinge maha lammaste asemel. Ja mul on teisi lambaid, kes ei ole sellest õuest – neidki ma pean juhtima ja nad saavad kuulda minu häält. Ja neist saab üks kari, üks Karjane.

### Sissejuhatus

Kiriku pärimuse järgi on neljanda evangeeliumi autoriks apostel Johannes, keda evangeeliumis endas nimetatakse «jüngriks, keda Jeesus armastas». Johannes pärines Galileast Betsaidast, ta oli Sebedeuse ja Saloome poeg ning apostel Jaakobus Vanema vend. Pärimuse järgi elas ta ainsana Jeesuse kaheteistkümnest apostlist kõrge vanaduseni ning suri loomulikku surma.

Evangeeliumi lõpul sõnastab autor ühemõtteliselt oma kirjatöö eesmärgi: «Jeesus tegi jüngrite ees veel palju muid tunnustähti, mida ei ole sellesse raamatusse kirja pandud, aga need on kirja pandud, et te usuksite, et Jeesus on Kristus, Jumala Poeg, ja et teil uskudes oleks elu Tema nimes.» (Jh 20:30j) Kirikuisad järeldavad sellest, et Johannese evangeelium on kirjutatud aasta 100 paiku<sup>1</sup>, tükk aega pärast kolme esimest evangeeliumi, mida autor tundis ja mida ta pidas vajalikuks täiendada eeskätt õpetuslikult seisukohalt.

Erinevalt kolmest esimesest evangeeliumist, mis põhiosas keskenduvad Jeesuse avaliku tegevuse viimasele aastale ning kujutavad seda jätkuva teekonnana Galileast

---

<sup>1</sup> Uuemas kirjanduses on mitmeid autoreid, kes on Johannese evangeeliumi arvatava kirjutamisaja nihutanud märksa varasemaks, ajavahemikku aastast 40 kuni aastani 60.

Jeruusalemma, kus «viiakse lõpule kõik see, mis prohvetid on kirjutanud Inimese Pojast» (Lk 18:31), kõneleb Johannes kolmest erinevast korrast, mil Jeesus Galileast Jeruusalemma rändas, ning kuigi on mitmeid teiste evangeeliumidega kattuvaid jutustusi, on umbes üheksa kümnendikku Johannese evangeeliumis esitatud materjalist selline, mida ei leia ülejäänud kolmest.

Laias laastus jaguneb Johannese evangeelium kaheks suureks osaks, mida võiks pealkirjastada kui «Jeesus ja maailm» (Jh 1:19–12:36) ning «Jeesus ja Tema jüngrid» (Jh 13:1–21:25). Esimese osa raamistuseks on ühelt poolt üldine sissejuhatus kogu evangeeliumile (Jh 1:1–18) ning teiselt poolt pessimistlik kokkuvõte (Jh 12:37–50), milles tõdetakse, et «ehkki Jeesus oli nende silma all teinud nii suuri tunnustähti, ei uskunud nad siiski Temasse» (Jh 12:37).

Evangeeliumi keskseks teoloogiliseks teemaks on Selle tulemine, «kes tuleb ülalt» ja «on üle kõikide» (Jh 3:31) ning kes, olles «pärit Jumala juurest», «läheb tagasi Jumala juurde» (Jh 13:3). Just siin vastanduvad teravalt [vaenulik] maailm ja Jeesuse jüngrid, kusjuures tolle vaenuliku, jumalatu maailma esindajateks on paraku eeskätt need, kes peaksid olema Jumala omad ja kelle süü on seetõttu märksa rängem kui nende oma, kes on sündinud [vaimulikult] pimedana.<sup>2</sup> Evangeeliumi proloogis väljendatakse seda sõnadega: «Ta tuli omade keskele, ent omad ei võtnud Teda vastu.» (Jh 1:11)

Vastandiks on need, kes Ta vastu võtavad – neile «andis Ta meelevalla saada Jumala lasteks» (Jh 1:12). Nagu Jumala igavene Sõna sai lihaks, sündides inimesena siia maailma, nii sünnivad Temas need, kes «usuvad Tema nimesse», igaveseks eluks. Jumala Poeg on tulnud alla maa peale (vrd nt Jh 6:33), et maapealsed võiksid Temas saada ülendatud taevasse. Temas on «taevas avatud» (vrd Jh 1:51) ning pärast oma ülestõusmist on Jeesus läinud taevasse, Isa juurde, tagasi, et seal omadele aset valmistada (Jh 14:2).

Kiriku traditsioon näeb Johannese evangeeliumi ka väga sakramentaalse tekstina: selle keskmes on algusest lõpuni nii ristimine kui armulaud<sup>3</sup>, millele lisandub jüngritele pattudest lahtimõistmise meelevalla andmine pärast Jeesuse ülestõusmist (Jh 20:22j).

Vähemalt analoogiana tuletab Johannese evangeeliumi ülesehitus meelde ka vanakirikliku jumalateenistuse jagunemist katekuumenite ja usklikte missaks.<sup>4</sup> Esimese osa kõrgpunktiks oleks sellise vaatlusviisi puhul pimedana sündinu tervendamine (Jh 9) kui ettevalmistus ristimiseks ning Laatsaruse ülesäratamine

---

<sup>2</sup> Vrd Jh 9:41: «Kui te oleksite pimedad, ei oleks teil pattu. Aga et te nüüd ütlete: «Meie näeme», siis jääb teie patt teile.»

<sup>3</sup> Kuigi Johannese evangeelium ei too erinevalt kolmest esimesest evangeeliumist meieni Püha Öhtusöömaa ja kirjeldust.

<sup>4</sup> See seletaks ka – arkaandistsiipiini silmas pidades –, miks Johannes ei kirjelda Püha Öhtusöömaaega.

surnuist (Jh 11) kui ristimise võrdpilt, mille kommentaariks sobivad Jeesuse poolt veidi hiljem öeldud sõnad: «Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, kui nõiuv ei lange maasse ega sure, siis see jääb üksi, aga kui see sureb, siis see kannab palju vilja. Kes oma elu armastab, see kaotab selle, ja kes oma elu vihkab selles maailmas, see hoiab selle igaveseks eluks. Kes tahab mind teenida, peab järgnema mulle, ja kus olen mina, sinna saab ka mu teenija.» (Jh 12:24–26) Evangeeliumi teine osa – usklake missa võrdpildina – keskendub viimasel õhtusöömaajal kõneldule ja toimunule, risti ja ülestõusmise müsteeriumile ning uuele elule, mis ulatub ajast igavikku (vrd Jh 21:22j).

Igal juhul tuleb Johannese evangeeliumi lugedes ja tõlgendades pidada meeles ühelt poolt pidevat vastuolu Jeesuse ja Tema omade ning vaenuliku, jumalatu maailma vahel, ning teiselt poolt seda, et evangeeliumis avalduvad usutõed Jeesuse, Jumala lihaksaanud Sõna kohta kõnelevad samaaegselt ka nendest, kes nagu Temagi «ei ole sündinud verest, ei liha tahtest, ei mehe tahtest, vaid Jumalast» (Jh 1:13).

### Keelelisi märkuseid

**Mina olen** – ἐγώ εἰμι – väljend «mina olen» viitab vähemalt kaudselt Jeesuse jumalikkusele selle seose tõttu Jumala nimega יהוה – oma nime Moosesele avaldades selgitas Jumal selle tähendust sõnadega: אֲנִי יְהוָה אֲשֶׁר אֶחָדָה – «Ma olen see, kes ma Olen!» – Septuagintas ἐγώ εἰμι ὁ ὢν (2Ms 3:14).

**Hea** – ὁ καλός – sõna καλός tähendab «ilus», «hea», «kaunis», «suurepärase», «väärtsuslik», «vääriline», ka «aus», «üllas», «noobel».

**Karjane** – ὁ ποιμήν – sõna ποιμήν – «karjane» – etümoloogia viitab kaitsmisele, hoidmisele.

**Annab** – τίθησιν – sõnasõnalt: «paneb [maha]». Sõna τίθημι tähendab «panema», «asetama», «seadma», «[kohale/ametisse] määrama». Siin võiks tõlkida ka: «loovutama» või «panustama».

**Elu** – τὴν ψυχὴν – sarnaselt heebrea sõnale נֶפֶשׁ tähendab sõna ψυχή eeskätt «hing», ka «hingeõhk», «eluvaim», siit tulenevalt ka «elu».

**Kisub** – ἀρπάζει – sõna ἀρπάζω tähendab «väevõimuga ära võtma», «vägisi omandama», ka «ära napsama», «kinni haarama».

**Ajab...laiali** – σκορπίζει – sõna διασκορπίζω – «laiali puistama», «tuulde loopima» – koosneb eessõnast διά – «läbi» – ja verbist σκορπίζω – «laiali puistama», «pillutama».

**Tarast** – ἐκ τῆς αὐλῆς – sõna αὐλή tähistab eeskätt elumaja ümber olevat taraga piiratud ala (meie mõistes taluõue), milles oli ka karja jaoks eraldatud, enamasti katuseta ala. Sama sõnaga tähistati Jeruusalemma templi eesõuesid.

## Sisuline analüüs

Johannese evangeeliumi kümnenda peatüki tähendamissõnad ja Jeesuse vaidlus juutidega järgnevad üheksandas peatükis kirjeldatud pimedana sündinud mehe tervendamisele, mis tõi kaasa tema välja heitmise kogudusest ning terava vastasseisu Jeesuse ja variseride vahel. Kümnenda peatüki mõistukõned ongi suunatud eeskätt viimastele: nemad on need palgalised, kes ei hooli nende hoida usaldatud lammastest; pigem on nad lausa vargad ja röövliid, kes ei mõtle mitte karja heaolule, vaid üksnes omaenda kasule ja oma rinnaesise puhtusele – näiteks seeläbi, et kõrvaldavad endi keskelt mehe, kellel oli olnud jultumust lasta ennast hingamispäeval terveks teha.

Võib arvata, et Jeesus kõneles tähendamissõnad lammastest, uksest ja karjast Jeruusalemmas templis viibides – võib-olla sealsamas Saalomoni sammaskäigus, kust juudid leidsid Ta templi uuendamise pühadel (Jh 10:23), veelgi tõenäolisemalt aga paganate eesõues, kus toimus templis ohverdatavate loomade müümine ja ostmine. Viimasel juhul on lihtne mõista, miks Jeesus kasutab just selliseid näiteid: Tema silme ees ei ole mitte niivõrd maaelu, kuivõrd see, mis oli seotud Jeruusalemma templis toimuva ohvriteenistusega.<sup>5</sup>

Kuigi Jeesus alustab varaste ja röövliite iseloomustamisega, on algusest peale selge, et Tema sõnade keskmes on karjane, kellel on vaba ja legitiimne sissepääs karjatarasse ning kes tuleb ja kutsub oma lambaid selleks, et juhtida nad heale karjamaale, mitte aga selleks, et teiste kombel varastada, tappa ja hukata. Need sõnad on täiesti selgelt ajendatud sellest, mida juudid olid teinud Jeesuse poolt tervendatud pimedana sündinule, ja näitavad, et need, kelle ülesandeks peaks olema Jumala karja eest hoolitsemine, on osutunud selle karja vaenlasteks ja hävitajateks.

Siin on võimatu mitte näha otsest seost prohvet Hesekieli karmide sõnadega Iisraeli karjastele: «Ja mulle tuli Issanda sõna; Ta ütles: «Inimesepoeg, kuuluta prohvetlikult Iisraeli karjastele, kuuluta prohvetlikult ja ütle neile karjastele: Nõnda ütleb Issand Jumal: Häda Iisraeli karjastele, kes karjatavad iseendid! Kas karjased ei peaks karjatama lambaid? Te joote piima, katate endid villaga, tapate nuumloomi, aga lambaid te ei karjata. Te ei kinnita nõtra, ei ravi haiget, ei seo haavatut, ei too tagasi eksinut ega otsi kadunut, vaid valitsete neid valjuse ja vägivallaga. Ja nad on laiali pillatud, sest ei ole karjast; et nad on laiali pillatud, siis on nad saanud roaks kõigile metsloomadele. Minu lambad ekslevad kõigil mägedel ja igal kõrgel künkjal; üle kogu maa on mu lambad laiali pillatud ja ükski ei küsi ega otsi neid. Seepärast, karjased, kuulge Issanda sõna: Nii tõesti kui ma elan, ütleb Issand Jumal, tõesti, kuna mu lambaid riisutakse ja kuna mu lambad on roaks kõigile metsloomadele, sellepärast et ei ole karjast, ja kuna mu karjased ei hooli mu lammastest, vaid karjatavad iseendid, mitte minu lambaid, kuulge seepärast, karjased, Issanda sõna: Nõnda ütleb Issand Jumal: Vaata, ma

---

<sup>5</sup> Seda näib kinnitavat ka sõna αὐλή tarvitamine (vt vastavat keelelist märkust): kuigi see võib tähistada taluõue ja loomatara, ei kasutata seda ei Uues Testamendis ega Septuagintas õigupoolest kunagi põllumajanduslikus tähenduses, vaid pea alati seoses templi, kogudusetelgi või kuninglike hoonetega.

hakkan kimbutama karjaseid ja nõuan neilt oma lambaid ning teen lõpu nende lammaste karjatamisele, et karjased ei saaks enam karjatada iseendid. Ma päästan oma lambad nende suust ja need ei jää neile roaks.» (Hs 34:1–10)

Jeesus on hea karjane. Aga mitte lihtsalt üks hea karjane, vaid *see* Hea Karjane – või veelgi enam: Jeesus on *see* Karjane – *see* Hea (ὁ ποιμὴν ὁ καλός). Tema on *see*, kes on tulnud, et Tema lammastel «oleks elu, ja oleks seda ülirohkesti» (Jh 10:10). Jeesus on *see*, keda kuulutas ette prohvet Hesekiel: «Nõnda ütleb Issand Jumal: Vaata, mina ise otsin oma lambaid ja hoolitsen nende eest. Otsekui karjane tunneb muret oma karja pärast, siis kui ta on oma laialipillatud lammaste keskel, nõnda tunnen mina muret oma lammaste pärast ja päästan need kõigist paigust, kuhu nad on pillutatud pilvisel ja pimedal päeval.» (Hs 34:11j)

Mitte kogemata ei kasuta Jeesus siin juba kolmandat korda selgelt Tema jumalikkust rõhutavat väljendit ἐγώ εἰμι – «mina olen»: Tema on *see*, keda on tõotatud ja oodatud ning kes nüüd on tulnud, et need, kes Tema häält kuulevad ja sellele järgnevad, saaksid Jumala lasteks (Jh 1:12) ning leiaksid igavese elu karjamaa (Jh 10:9). Jeesus on «uks lammaste jaoks» (Jh 10:7), Ta on «tee ja tõde ja elu» ning «ükski ei saa minna Isa juurde» muidu kui Tema kaudu (Jh 14:6). Jeesus on *see* Karjane, *see* Hea, kes ei ole tulnud mitte maailma üle kohut mõistma, «vaid et maailm Tema läbi päästetaks» (Jh 3:17).

Vaadates Jeruusalemma templi eesõues ohverdamist ootavaid lambaid ütleb Jeesus: «Mina olen hea karjane. Hea karjane annab oma elu lammaste eest.» (Jh 10:11) See ei ole mitte universaalne kõlbeline printsiip<sup>6</sup>, vaid konkreetne tõdemus selle kohta, milleks Jumal oli oma Poja läkitanud: loovutama oma elu selleks, et «ükski, kes Temasse usub, ei hukkuks, vaid et tal oleks igavene elu» (Jh 3:16). Evangelist Johannes kasutab siin omapärast väljendit: ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων – sõnasõnalt tõlgituna: «See hea karjane (*see* Karjane, *see* Hea) paneb oma hinge (elu) [maha] lammaste asemel.» Võime seda kujutleda päris piltlikult: samamoodi, nagu ohvriloomaks toodud lammas tuuakse templisse ja pannakse maha altari ette, et preester ta tapaks ja ohverdaks, nii paneb Jeesus maha oma hinge, s.t iseennast, et saada ülendatud ristialtarile – nende asemel, nende lunastamiseks, kes Tema häält kuulevad, Ta oma Karjasena ära tunnevad ja Talle igavesse ellu järgnevad.

Ka siin on nähtav otsene seos vanade prohvetikuulutustega, mis lisaks Kristuse ennastandva ohvrisurma kujutamisele aitavad meil mõista sedagi, mida Jeesus peab silmas, kõneldes hundist, kes lambaid kisub ja pillutab: «Teda haavati meie üleastumiste pärast, löödi meie süütegude tõttu. Karistus oli tema peal, et meil oleks

---

<sup>6</sup> Milleks võib teataval määral pidada viimasel õhtusöömaajal öeldud sõnu: «Ei ole olemas suuremat armastust kui *see*, et keegi annab elu oma sõprade eest.» (Jh 15:13) Muidugi ei tohi unustada, et *see*, kes tahab olla koos Jeesusega, peab järgnema Talle kõiges – kuni enda andmiseni nende eest, kes on tema hoolde usaldatud, nagu Jeesus ütles pärast ülestõusmist Peetrusele, kelle ülesandeks Ta jättis oma lammaste eest hoolitsemise: «Sööda mu lambaid! Tõesti, tõesti, ma ütlen sulle, kui sa olid noor, võotasiid sa end ise ning läksid, kuhu sa tahtsid, aga kui sa vanaks saad, siis sa sirutad oma käed välja ja keegi teine võotab sind ning viib sind, kuhu sa ei taha.» (Jh 21:17j)

rahu, ja tema vermete läbi on meile tervis tulnud. Me kõik eksisime nagu lambad, igaüks meist pöördus oma teed, aga Issand laskis meie kõigi süüteod tulla tema peale. Teda piinati ja ta alistus ega avanud suud nagu tall, keda viiakse tappa, nagu lammast, kes on vait oma niitjate ees, nõnda ei avanud ta oma suud. Ta tühjendas oma hinge surmani ja ta arvati üleastujate hulka; tema aga kandis paljude pattu ja seisis üleastujate eest.» (Js 53:5–7.12)

Need, keda Jeesus võrdleb palgalistega, ei tee Jumala karja heaks midagi. Vastupidi, nad on karja hooletusse jätnud, nii et lambad on täielikult neid ähvardavate ohtude ja vaenlaste meelevaldas. Kuna Jeesuse sõnad on suunatud eeskätt variseride pihta ning ajendatud pimedana sündinu kogudusest välja heitmisest, võime siin näha nende silmakirjalikkuse ja armastusetuse paljastamist, kes peavad ennast teistest õigemaks<sup>7</sup> ega hooli mitte patuste pöördumisest ja pääsemisest<sup>8</sup>, vaid üksnes sellest, kuidas nad endast eraldada<sup>9</sup> ja võimalikult kaugel hoida.

See, et lambad on hundi küüsis, patust ja ülekohtust haavatud ning laiali pillatud, neile võltskarjastele korda ei lähe, ja kui lähekski, siis: «Ükski ei või venna eest anda luna ega tema eest maksta Jumalale lunastushinda, sest nende hinge luna on liiga kallid ja peab jääma igavesti tasumata.» (Ps 49:8j) Ei ole olemas muud päästjat kui Jeesus Kristus: «Kellegi muu läbi ei ole päästet, sest taeva all ei ole antud inimestele ühtegi teist nime, kelle läbi meid päästetaks.» (Ap 4:12) Tema lunastav ristisurm on saanud selleks teeks ja ukseks, mille kaudu need, kes Temasse usuvad, Isa juurde pääsevad. Kolgata rist on tõeline altar, millel on ohverdatud see, kes erinevalt Vana Lepingu aegsetest ohvritest saab meie patud päriselt ära võtta (vrd Hb 10:11j) ja meid hundi küüsisist välja kiskuda.

Jeesus on ainus ja tõeliselt hea karjane, kes on meid lunastanud ja nimepidi kutsunud ning kelle pärast me oleme: «Mina olen hea karjane ja tunnen omi ja minu omad tunnevad mind, nõnda nagu Isa tunneb mind ja mina tunnen Isa.» (Jh 10:14j)<sup>10</sup> Tundmine ei tähista siin mitte niivõrd abstraktset teadmist, kuivõrd äratundmist ja sellest võrsuvat usalduslikku vahekorda, sarnaselt sellele, mida Johannes ütleb oma evangeeliumi proloogi lõpul: «Keegi ei ole ialgi näinud Jumalat. Ainusündinud Poeg, kes on Isa rinna najal, tema on meile teate toonud.» (Jh 1:18)<sup>11</sup> Isa südamest tulnud Poeg

---

<sup>7</sup> «Jeesus ütles neile: «Kui te oleksite pimedad, ei oleks teil pattu. Aga et te nüüd ütlete: «Meie näeme», siis jääb teie patt teile.»» (Jh 9:41)

<sup>8</sup> «Kas mul tõesti peaks olema hea meel õela surmast, ütleb Issand Jumal? Kas mitte sellest, et ta pöördub ära oma teedelt ja jääb elama?» (Hs 18:23)

<sup>9</sup> Sõna Φαρισαῖος – variser – tulenebki heebrea verbist פָּרַשׁ – «eraldama», «eristama».

<sup>10</sup> Vrd Js 43:1: «Nõnda ütleb nüüd Issand, kes sind, Jaakob, on loonud, ja kes sind, Iisrael, on kujundanud: Ära karda, sest ma olen sind lunastanud, ma olen sind nimepidi kutsunud, sa oled minu pärast!»

<sup>11</sup> «Teate toonud» – ἐξηγήσατο – sõna ἐξηγέομαι tähendab «teed näitama», «lahti seletama», «lahti mõtestama», võiks tõlkida ka «sisuliselt avama».

on Isa südame ka meie jaoks lahti teinud – väga valusaks pildiks sellest on Jeesuse külje avamine rooma sõduri piigiga pärast seda, kui Ta oli ristil surnud (Jh 19:34). See on kirjeldamatult valus, aga just nii on Hea Karjane andnud oma elu lammaste eest.

Aga mitte ainult nende lammaste eest, kes on «selles taras», s.t Iisraeli rahva hulgast, nagu need, kes olid parajasti Jeruusalemma templis Jeesuse silme ees, vaid kõigi, ka paganate eest: «Mul on veel lambaid, kes ei ole sellest tarast, neidki pean ma juhtima; ja nad kuulevad minu häält ning siis on üks kari ja üks karjane.» (Jh 10:16) Need Jeesuse sõnad on üksüheselt sarnased sellele, mida mõnevõrra hiljem ütles ülempreester Kaifas: «On parem, et üks inimene sureb rahva eest, kui et kogu rahvas hukkub.» (Jh 11:50)

Jumal on kogu maailma nõnda armastanud, et on andnud oma ainusündinud Poja, et «ükski, kes Temasse usub, ei hukkuks, vaid et tal oleks igavene elu» (Jh 3:16), Kristus pidi surema ja surnuist üles tõusma, et kuulutada «valgust nii juutidele kui paganale» (Ap 26:23), Temas on Jumal ka paganatele avanud «usu ukse» (Ap 14:27) ning «andnud meelesparanduse eluks» (Ap 11:18). See Karjane – see Hea – on andnud oma elu lammaste eest, saades ise Talleks, kes on kandnud ära maailma patu (Jh 1:29) ning kes nüüd enam mitte Kolgata ristil, vaid taevasel aujärjel troonides hoiab omasid «kui karjane ja juhatab nad eluvee allikaile» (Ilm 7:17).

### Jutluseks

Ülestõusmisaja kolmanda pühapäeva traditsiooniliseks nimeks on *Misericordia Domini* – «Issanda heldus»<sup>12</sup>. Nimi tuleneb pühapäeva missa vanakiriklikust algussalmist «Issanda heldus täidab maa, halleluuja. Issanda sõnaga on tehtud taevad, halleluuja, halleluuja.» (Ps 33:5j) EELK Kirikukäsiraamatu jumalateenistuste käsiraamat ütleb pühapäeva teemat sõnastades, et seda nimetatakse ka Hea Karjase pühapäevaks ning selle sõnumiks on nii kuulutus Jeesusest kui Heast Karjasest kui ka Tema jüngerite kohustus Jumala karja eest hoolt kanda.

Pühapäeva vanakiriklikuks Evangeeliumiks (Jh 10:11–16) ongi Jeesuse tähendamissõna Heast Karjasest, Epistlik (1Pt 2:21–25) apostel Peetruse üleskutse käia Kristuse jälgedes, kes on meie eest kannatades ja meie patte ristipuule kandes andnud meile patuta elu eeskju ning saanud meie hingede Karjaseks ja Ülevaatajaks. EELK Kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi loetakse vanakiriklikku Epistlit ja Evangeeliumi esimesel lugemisaastal.

Esimese lugemisaasta Vana Testamendi lugemiseks (Hs 34:11–16) on Issanda sõnad endast kui oma rahva tõelisest karjasest, kes hoolitseb oma lammaste eest, päästab nad ja toob tagasi kõikjalt, kuhu nad on pillutatud, parandab haigeid ja haavatuid ning toidab oma rahvast headuse ja õigusega.

---

<sup>12</sup> Või «Issanda halastus»; ladinakeelne *misericordia* koosneb sõnadest *miser* – «hale» – ja *cor* – «süda» ning tähistab eeskätt südamlikku kaastunnet.

Lugemisi ühendavaks sõnumiks on kahtlemata kuulutus Kristusest kui Heast Karjasest, kes on iseennast oma lammaste eest andes päästnud nad surmast ja hukatusest ning toonud kõigile, kes Temasse usuvad ja Talle järgnevad, igavese elu lootuse ja kirkuse.

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidenä:

1. Jeesus kõneleb tänases Evangeeliumis endast kui tõelisest ja heast karjasest, kes ei ole tulnud mitte lihtsalt selleks, et oma karja (s.t meie, inimeste) eest hoolt kanda, vaid selleks, et ennast meie eest surma anda, meie asemel ohvriks tuua. See tähendab, et Jeesus ületab selle, mida võiksime ühelt karjaselt oodata: kahtlemata on karjase kohustus oma karja eest hoolitseda ning teda õnnetuste ja vaenlaste eest kaitsta, aga karjaselt ei nõuta oma karja eest suremist. Karja pidamise eesmärk on ju vastupidine – selleks on karjalt millegi saamine, olgu selleks vill, piim, liha või rasv. Jeesus ei ole aga selline karjane: Tema ei ole tulnud mitte selleks, et midagi saada, vaid et anda – kuni lõpuni, kuni enese ohverdamiseni oma lammaste eest.
2. Selles vastandub Jeesus neile, keda Ta nimetab palgalisteks. Konkreetset pidas Jeesus ilmselt silmas varisere ja rahvavanemaid, kes oleksid pidanud Jumala rahva eest hoolitsema, ent kes tegelikult hoolisid vaid iseendast, oma mainest ja heaolust. Paraku ei ole selles midagi ainulaadset – ei siis, kui mõtleme ühiskonnale tervikuna, ega kahjuks ka mitte siis, kui peame silmas kirikut. Need, kelle kätte Issand on usaldanud oma karja eest hoolitsemise, peavad ennast jätkuvalt läbi katsuma, andes endale selgelt aru, et kui nad tahavad olla Kristuse tõelised jüngrid, siis peavad nad olema valmis järgnema Talle kuni lõpuni, nii nagu Jeesus ütles pärast ülestõusmist Peetrusele. Häda meile, kui karjatame ülekohtuste karjastena iseendid (vrd Hs 34:2).
3. Jumal on Jeesuses Kristuses teinud kõik inimkonna päästmiseks: Ta on andnud oma elu meie, patuste eest – mitte ainult ühe rahva, vaid kogu inimkonna eest. Tema suri, et meie võiksime elada – Ta tuli selleks, et ennast Kolgata ristil ohverdades saada ukseks, mille kaudu sisse minnes me pääsime oma taevase Isa juurde ja leiame igavese elu karjamaa. Jeesus on tulnud, et meil oleks elu, et meil oleks seda ülirohkesti – selle nimel Ta «tühjendas oma hinge surmani», kandes «paljude pattu» ja seistes «üleastujate eest» (Js 53:12), täites nõnda ülevoolavalt Issand töotuse: «Ma otsin kadunut ja toon tagasi eksinu, ma seon haavatut ja kinnitan nõtra!» (Hs 34:16) Jeesus on Hea Karjane, keda oli iidsetest aegadest peale oodatud ning kes viimaks, kui aeg täis sai, tuli, et kinkida meile oma ristisurma ja ülestõusmise läbi pattude andeksandmine ja igavene elu.